

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1916 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om expropriation m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Alexanderson*), Trana*), Gezelius*), Stärner*), Rogberg, greve Spens, Hult*), Tisell*), Persson i Norrköping, Karlsson i Fjäl*), Holmdahl, Igel, Lindley i Söderhamn, Rehn*) och Lindqvist i Kosta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 14 mars 1916 dagtecknad proposition, nr 95, vilken blivit hänvisad till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om expropriation,
- 2) lag om ändrad lydelse av vissa §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom,
- 3) lag om ändrad lydelse av 71 § i lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan avledning av vatten,
- 4) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, samt
- 5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning.

Till utskottet hava jämväl hänvisats följande med anledning av propositionen väckta motioner nämligen:

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 9 saml. 34 häft. (Nr 44.)

inom första kammaren

nr 100 av herrar *von Koch* och *Mannheimer* samt

inom andra kammaren

nr 245 av herrar *Olausson*, *Molin* i Dombäcksmark, *Hansson*, *Andersson* i Milsmaden, *Bogren*, *Carlson* i Herrljunga, *Osberg*, *Welin*, *Olofsson* i Digernäs, *Jonsson* i Gumboda, *Jonsson* i Hå, *Anderson* i Råstock, *O. Nilsson* i Örebro, *Rydén* i Klosterbergane, *Olsson* i Berg, *Persson* i Tofta, *Hellberg* i Ljungskile, *Olsson* i See, *Tysk*, *Norin*, *Anderson* i Knäpasjö, *Johanson* i Gäre, *Bengtsson* i Göteborg, *Eklund*, *Johansson* i Brånalt, *Igel*, *Andersson* i Stårte, *Olsson* i Ramsta, *Janson* i Bråten, *Berg* i Munkfors, *Mossberg* och *Persson* i Björsbyholm,

nr 246 av herr *Pettersson* i Södertälje,

nr 247 av densamme,

nr 248 av herrar *Anderson* i Råstock och *Strid*,

nr 249 av herr *Hellberg* i Ljungskile med instämmande av herr *Rydholm*,

nr 250 av herrar *Lübeck* och *von Hofsten*,

nr 251 av herrar *Olausson*, *Rydén* i Malmö, *Pålsson*, *Sundström* och *Carlson* i Herrljunga,

nr 252 av herr *Andersson* i Grimbo samt

nr 255 av herrar *Lindhagen*, *Linders*, *Persson* i Norrköping, *Sandler*, *Thorsson*, *Persson* i Malmö, *Rydén* i Malmö, *Eriksson* i Grängesberg, *Lindqvist* i Stockholm, *Branting* och friherre *Palmstierna*.

Utskottet.

Utav det stora antal ärenden, som under innevarande riksdag varit hänvisade till lagutskottets behandling, har utskottet ansett sig böra ägna uppmärksamhet i första hand åt sådana, som stått i sammanhang med eller betingats av den genom det ännu pågående världskriget uppkomna situationen. Särskilt under riksdagens senare del har utskottet i dylika ämnen fått mottaga flera kungl. propositioner, vilkas behandling väsentligen upptagit utskottets arbetstid och ej kunnat förr än under allra sista tiden slutbehandlas inom utskottet. I tre sådana ärenden hava utskottets utlåtanden ännu icke kunnat till riksdagen ingivas. Vid sådant förhållande finner utskottet det icke vara möjligt att under den obestämda, starkt begränsade tid, under vilken riksdagsarbetet ännu må komma att fortgå, medhinna att behandla Kungl. Maj:ts förevarande proposition om ny expropriationslagstiftning jämte i anledning därav inom riksdagen väckta motioner så ingående och omsorgsfullt, som ämnets omfattning och vikt oavvisligen kräver, och ännu mindre lärer det kunna påräknas, att detta ämne skall kunna inom kamrarna erhålla den allsidiga och uttömmande

behandling, som bör föregå ett avgörande. Utskottet har därför stannat vid den uppfattning, att förevarande kungl. proposition ej kan komma under saklig behandling förr än vid en kommande riksdag, huru önskvärt det än varit, att ett dylikt uppskov kunnat undvikas. Med anledning härav och då någon särskild utväg för ett ärendes uppskjutande till fortsatt behandling och slutligt avgörande vid en kommande riksdag ej finnes i riksdagsordningen anvisad, finner sig utskottet nödsakat hemställa,

att förevarande proposition ej må av riksdagen bifallas

samt att de i anledning därav väckta motionerna ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 maj 1916.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Särskilt yttrande

av herr *Alexanderson*, som anförde:

I utskottets hemställan nödgas jag i det läge, vari saken numera kommit, instämma. Det är *numera* icke möjligt för utskottet att medhinna realbehandling av den kungl. propositionen. Det *var* däremot den 19 maj, då propositionen var uppförd å utskottets föredragningslista, men dess undanskjutande beslöts, enligt min mening sannolikt, i allt fall möjligt, att utskottet, med utvecklande av största arbetsiver och med god vilja att göra sitt bästa för frågans befrämjande till lösning, medhunnit en dylik realbehandling. Fjorton dagars arbetstid kunde då med säkerhet beräknas återstå, vilka — fränsett en och annan justering — kunde helt ägnas åt expropriationslagen. Med hänsyn till det grundliga arbete utskottet — i till stor del samma personbesättning — år 1913 nedlade på frågan och med hänsyn till det kungliga förslagets nära anslutning till den överarbet-

ning av det äldre förslaget, som av utskottet då verkställdes, var det att hoppas, att diskussionen inom utskottet skulle kunna begränsas till ett mindre antal stridiga punkter.

Försöket hade så mycket hellre bort göras, som uraktlåtenheten lätteligen kan bliva verkligt ödesdiger. Den lagstiftningsuppgift, som lagutskottet nu skjutit från sig, är utan gensägelse den f. n. angelägnaste av alla. Så länge den ligger olöst, ligger den, såsom i propositionen med rätta anmärkes, i vägen för alla partiella reformförsök på området; den är vidare den oundgängliga förutsättningen för framförande till lösning av andra högst angelägna lagarbeten, bland vilka må nämnas vattenlagstiftningen och stadsplanelagens reformering. Icke desto mindre är den, såsom jämväl i propositionen erinras, i uppenbar fara att försumpas, att stanna på en död punkt för lång tid framåt; denna fara ökas, såsom envar med saken förtrogen måste inse, hastigt år från år. Och likvisst innebär varje uppskov, förutom de menliga följder, varom redan erinrats, stora kostnader och svårigheter för stat, kommuner och allmännyttiga företag samt rättslig otrygghet och de hårdaste ekonomiska verkningar för tusentals fattiga bebyggare av annans mark — allt som följder av en sedan länge föräldrad expropriationslagstiftning.

Jag har velat fritaga mig del i ansvaret för att icke det yttersta blivit gjort att söka fylla en så bjudande uppgift, som här förelegat för utskottet.

Herr *Lindhagen* har begärt att för sin del få antecknat, att han vid utskottets sammanträde den 19 maj förfäktat enahanda synpunkter, som här ovan av herr *Alexanderson* utvecklats, och att ett uppskov säkerligen vore ödesdigert särskilt för många lägenhetsinnehavare med eget hus på annans grund, vilkas berättigade krav avsetts att genom ifrågavarande lagstiftning omsider tillgodoses.